

Prof. Dr. Niyazi Beki

EBCED HESABI

EBCED NEDİR?

Ebced düzeni "Arap alfabesinin ilk tertibi; harflerin taşıdığı sayı değerlerine dayanan hesap sistemi" 1 şeklinde tarif edilmektedir. Bu sistemin, İbrânîce ve Ârâmîce'nin de etkisiyle Nabatîce'den Arapçaya geçmiş bulunduğu ve Hz. Peygamber(s.a.v) devrinde de olduğu gibi kullanıldığı bilinmektedir.²

Ebced harf tertibinde harflerin sayısal değerleri şöyledir:

Ebced: Elif : 1, Ba : 2, Cim:3, Dal:4 Hevvez: He : 5, Vav : 6, Ze : 7 Hutti: Ha : 8, Tı : 9, Ya : 10 Kelemen: Kef : 20, Lam : 30, Mim : 40, Nun : 50 Se'fes: Sin : 60, Âyn : 70, Fe : 80, Sad : 90 Karaset: Kaf : 100, Rı : 200, Şın : 3002 Te : 400 Sehaz: Se 500, Hı: 600, Zel : 700, Dazığ/ Dad : 800, Zı : 900, Ğayn 1000.

Ebced Hesabının Kaynağı

Ebced hesabının menşei hakkında farklı rivâyetler vardır. İslâm öncesinde 22 harften meydana gelen ve "Ebced, Hevvez, Hutti, Kelemen, Se'fas, Kareşet" kelimelerinin sayısı olan altı rakamı göz önünde bulundurularak, Medyen hükümdarlarından altı kişinin adı, İlâhî isimlerin altı anahtarı, hafta günlerinin adı v.s. gibi kesin bilgiyi ifade etmeyen değişik rivayetler söz konusu edilmiştir.³ Tâhirü'l-Mevlevî'ye göre, Arap ebcedinin İbranî ve Arâmî alfabesinden alındığına şüphe yoktur.⁴ Arap edebiyatının ünlü isimlerinden Müberred ve Sîrâfî gibi âlimlere göre de Arap ebcedi, yabancı menşelidir.⁵

Keşfu'z-Zünûn'da, cifir ve ebced ilminin, konunun uzmanları olan mânevî ilimlerde derinleşen simalar için bir çok esrarın anahtarı hükmünde bulunduğu ve Hz. Ali tarikiyle özellikle Ehl-i Beyte tevârüs eden bir ilim olduğu belirtilmiştir. Bu ilmin eski peygamberlerin kitaplarında da yer aldığına dair rivayetlere işaret eden Çelebi, "Bu ilme, ancak âhîrzamanda gelecek olan Hz. Mehdî, hakkıyla vâkıf olur" diyen bazı âlimlerin görüşlerine de yer vermiştir.⁶

¹ bk.. İslâm Ansiklopedisi, X/68.

² bk. a.g.e., a.g.y.

³ bk. İbnu'n-Nedim, el-Fihrist, 6; Tâhirü'l-Mevlevî, Edebiyat Lügatı, 38; Cerrahoğlu, İsmail, Tefsir Usulü, 18; Yakıt, İsmail, Türk- İslâm Kültüründe Ebced Hesabı ve Târih Düşürme, 23-29.

⁴ bk. Tâhirü'l-Mevlevî, a.g.y.

⁵ bk. a.g.y.

⁶ bk. Kâtib Çelebi, Keşfuz-Zünûn, I/592.

Bazı müsteşrikler tarafından tertip edilen ve Mısır'da tercüme edilerek neşredilen "Dairetü'l-Mearifi'l-İslâmiyye"de belirtildiğine göre, harflerin, rakamlara delâlet etmek üzere kullanılma geleneği, İbrânî ve Arâmîlerde de vardı. Hemze'den, kaf'a kadar olan harflerin, birden yüze, son dokuz harf de 200'den 1000'e kadar rakamlara delalet ediyordu.⁷

Kadı Beyzavî'ye göre Ebcad hesabını kabul edenlerin gerekçesi

Kur'an'da Ebcad hesabının varlığını kabul eden tâbîinden Ebu'l-Aliye gibi âlimlerin görüşlerine yer veren Kadı Beydâvî, onların dayandıkları Ebcadla ilgili meşhur hadisi kabul etmektedir. Ancak Hz. peygamberin (s.a.v)onlara karşı gösterdiği davranışın, onların kesik/mukattaat harflerinden İslam ümmetinin ömrünü süresini belirleyen istihraçlarına dair söylediklerini kabul ettiği anlamına gelmeyeceğini, aksine onlara karşı gösterdiği tebessümü, onların cehaletine karşı bir tepki olabileceğini vurgulamaktadır. Bununla beraber, Kur'an'da Ebcad hesabının varlığını kabul eden âlimlerin, kabul gerekçelerini şöyle özetlemiştir: "Her ne kadar ebcad hesabı, yabancı kaynaklı olsa da, Araplar dâhil insanlar arasında, o kadar meşhur bir yere sahip olmuştur ki, âdetâ, yabancı kökenli olan "mişkât, siccîl, Kıstas" kelimeleri gibi artık Arapçalaşmıştır. Hz. Peygamberin(s.av) ilgili harfleri, azdan çoğa doğru sayıları gösterecek şekilde sıralaması ve (Elif-Lam-Mim/Elif- Lam- Mim-sad/ Elif-Lam-Râ/ Elif-Lam- Mim-Râ)şeklinde kullanması, onun ebcad değerini kabul ettiğini göstermektedir. Onun için ebcad hesabının göstereceği delâletler, diğer Arapça ifadeler gibi makbuldür."⁸

İbn Aşûr gibi bazı âlimlerin bildirdiğine göre, ebcad hesabı, kadim zamandan beri kullanılagelen bir sistemdir. Hz. Davud (s.a.v)'un kitabındaki bazı neşideler bu hesabın simgelerini taşıyor. Yine Romalıların bu sistemle rakamlar kullandıkları bilinmektedir. Bu sistemin Araplara, Romalılar veyahut Yahûdiler tarafından geçtiği tahmin edilmektedir.⁹ İbn Aşûr, mukattaat harfleri ve ebcadla ilgili rivâyet edilen hadîsi anlatırken "Hz. Peygamberin (s.a.v) onlara karşı diğer bazı harfleri zikretmesi O'nun bu harfleri gerçekten ümmetin ömrü için birer işaret kabul ettiği anlamına gelmez" şeklinde bir değerlendirme yapmıştır. Ancak kendisi, hadîsin sıhhati konusunda bir şey söylemediği gibi, ebcad hesabını inkâr ettiğini gösteren bir ifadesi de söz konusu değildir.¹⁰

Hâkim'in Müstedrek adlı hadis kitabının tahkikli neşrini gerçekleştiren Yusuf Abdurrahman Maraşlı, söz konusu kitap için hazırladığı fihristin

⁷ bk. a.g.e., a.g.y..

⁸ bk.el- Beydâvî, I/34-35.

⁹ bk. İbn Âşûr, Muhammed Tahir el-Cezairî, et-Tahrir ve't-Tenvîr/Tâlik:9, I/208.

¹⁰ bk. İbn Âşûr, a.g.y.

mukaddemesinde "ebced" konusuna da değinmiştir. O'na göre, İslâm öncesi dönemlerde Yahudî ve Hristiyanlar tarafından kullanılan ebced sistemi, İslâm'ın zuhûrundan itibaren yaklaşık bir asır kadar eserlerin tertibinde kullanılmış daha sonra terkedilmiştir. Fakat, "ebced hesabı", bir matematik sistem olarak, tarih boyunca kullanılmaya devam etmiştir.¹¹ Daha önce 22 harfden oluşmuş bu sisteme müslümanların işi ele almaları ile, "peltek se, hı, zel, dad, zı, ğayın " harfleri ilave edilmiş ve sayı 28'e ulaştırılmıştır.¹²

Muhammed Hamidullah'ın görüşü de şu merkezdedir: Ayın 28 menzili gibi, arap alfabesi de 28 tanedir. Bunlar her biri belli bir sayıyı göstermek suretiyle 1'den 1000'e kadar rakkamları ifade eder. Sûre başlarında bulunan hece harfleri ise 14 tane olup yüksek mânâlar ifade etmektedir.¹³

Güzel bir tevafuktur ki, Ebced sisteminin asıl adı olan "Ebû câd" kelimesinin matematik değeri, 17'dir. İslam'ın ortaya çıktığı sırada, Mekke'de yazı bilenlerin sayısı da 17'dir.¹⁴

Annemarie Schimmel'in bildirdiğine göre, müselles (üç haneli kare) diye bilinen, bütün yatay ve düşey satırlarda olduğu gibi, çapraz hatlarda da rakamlarının toplamı 15'i veren bir maharetli karenin İslâmî gelenekte çok yaygın bir yeri vardır. Bu karenin, diğer adıyla Vefk'in bu değeri, semâvî kimliğinden kaynaklanmaktadır. Bu (sihirli/maharetli) karede yer alan harfler, "B-Tı-D-/keskin Z- H-C-/ V- elif-noktasız Hı" harfleridir. Vefkte bazen kendileri, bazen de ebced değerleri yazılan bu dokuz adet ebced harfinin, ilk defa Hz. Adem (s.a.v)'e vahiy olarak geldiğine dair yaygın bir kanaat vardır.¹⁵

İlgili karede yer aldıkları şekilde; sözkonusu dokuz harfin yukarıdaki sıraya göre, üçer üçer ebced değerleri şöyledir: $2+9+4=15$, $7+5+3=15$, $6+1+8=15$. Söz konusu maharetli kare, İmam Gazalî tarafından da kabul görmüş, "bir tılsım olarak tesiri tecrübe ile sabit olduğu" ifade edilmiştir.¹⁶ Öyle ki, zamanla, Gazalî'nin karesi (müsellesü'l-Gazalî) şeklinde ün yapmıştır.

Aslında –bizim görebildiğimiz kadarıyla–bu etkin fonksiyona sahip karenin harfleri, Hz. Ali tarafından da, sırlı olarak kabul gördüğünü gösteren ifadeleri vardır. Esrarlı olduğu bilinen Celcelûtiye kasidesinde, Hz. Ali "Bi sırrı buduhin echezatın /betadin(B-TI-D) zehecın(Z-H-C) bi vahi'l-vehâ(V-Elif-noktasız

¹¹ bk. Maraşlı, Yusuf Abdurrahman, Fihrisu Ahâdîsi'l-Müstedrek, 19.

¹² bk. a.g.e., a.g.y

¹³ bk. Cerrahoğlu, Tefsir Usûlü, 147

¹⁴ bk. Cerrahoğlu, Tefsir Usulü, 20.

¹⁵ 15. krş. A. Schimmel, Sayıların Esrarı (trc.Temelli, Mehmed), 39.

¹⁶ Gazzalî, Muhammed b. Muhammed, el-Munkizu mine'd-delâl, 46, şekiliçin bk. s. 50.

HI)”diyerek, bu sırlı harfleri, diğerk bir kaç harfle beraber, münacatta kullanmıştır.¹⁷

Bazı âlimlere göre ebced hesabı esrarın anahtarıdır:

Cafer-i Sadık (r.a.) ve Muhiddin-i Arabî (r.a.) gibi esrâr-ı gaybiye ile uğraşan zatlar ve esrar-ı huruf ilmine çalışanlar, Bediüzzaman Said Nursi (r.a) gibi âlimler bu hesap-ı ebcediyi gaybî bir düstur ve bir anahtar kabul etmişlerdir.¹⁸ Konuyla ilgili birkaç misal daha vermekte fayda vardır:

a. Hz. Ali ve Şura Suresi Yorumu:

İzz b. Abdusselam'ın bildirdiğine göre: Hz. Ali, Şura Suresinin başında yer alan "Hâ-Mim-Ayın-Sin-Kaf" şifreli harflerden, Muaviye ile kendisi arasında vuku bulan hadiseleri çıkarmıştır.¹⁹

b. İbn Kemal'in Enbiya Suresi Yorumu:

"Andolsun Zikir'den sonra Zebur'da da: yeryüzüne iyi kullarım vâris olacaktır, diye yazmıştık."²⁰ mealindeki âyetten İbn Kemal, Sultan Selim'in Mısır'ın Osmanlı ülkesine ilhak tarihini çıkarmıştır. Âyette Tevrat yerine kullanılan "ez-Zikr" kelimesi, ebced hesabı ile konunun düğümünü çözen anahtar kelimedir. Âyette "ez-Zikr'den sonra" tabiri kullanılmıştır. Bu kelimenin ebced değeri (okunmayan lâm hariç) 921'dir. Mısır'ın fetih tarihi ise, hicrî 922'dir. Demek ki âyet işârî mânâsıyla hicrî 921'den sonra fethin gerçekleşeceğini ifade etmiştir.²¹

Eskiden Beri, Yüksek Edipler, Ebced Hesabını Kullanmışlardır

“Yüksek edibler bu hesabı, edebî bir kanun-u letâfet kabul edip, eski zamandan beri onu istimal etmişler. Hatta letâfetin hatırı için iradî ve sun'î ve taklidî olmamak lazım gelirken, sun'î ve kasdî bir sûrette o gaybî anahtarların taklidini yapıyorlar.”²²

Bu konuda yüzlerce misâl verilebilir. Ancak biz burada numune olarak bir-iki misâl vermekle yetineceğiz:

¹⁷ bk. Gümüştanevî, Ahmed Ziyaeddin, Mecmuatu'l-Ahzâb (Şâzelî), 515.

¹⁸ . bk. Nursi, Sikke-i Tasdik, 95-96.

¹⁹ bk.es-Suyutî, el-İtkan, II/14.; el-Âlûsî, I/102.

²⁰ Enbiya, 21/105.

²¹ krş. Âlusî, I/8; Badıllı, Abdulkadir, Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları, 956.

²² Nursi, Sikke-i Tasdik, 96.

Kırım Balıkova Kalesi civarındaki bir camiin kitabesinde:"Hakk muradın hemîşe ide atâ; "Kabbelallahu hayrekum" tarih ola." şeklinde bir ifadeyle "Allah hayrınızı kabul buyursun" anlamındaki son cümle ile mâbedin 1068'de yapıldığı gösterilmiştir.²³

Mihrimah Sultan'ın vefatına, "Hâdise-i mevt" terimi ile tarih düşürülmüştür. Bu tabirin ebced değeri 965 olup, onun vefat tarihidir.²⁴

Ebced harflerinin aritmetik değerlerine göre kullanımları edebiyat sahasında olduğu gibi, fizik, kimya gibi fen bilimleri sahasında da kullanılmıştır. Büyük memurların tayin ve terfî tarihlerinde, doğum ve ölüm tarihlerini belirlemede yaygın bir şekilde kullanılmıştır.²⁵

EBCED HESABINI KULLANAN VE KABUL EDEN BAZI EHL-İ SÜNNET ÂLİMLERİNİN İSİM LİSTESİ

Özellikle, 29 surenin başında bulunan münferid harflerin manalarından biri olarak ön görülen “Ebced hesabını/Hisabu’l-Cümmel”i kabul eden âlimlerin bazıları şunlardır:

- 1). İbn Cerir et-Taberî(Ö. 310), Camiu’l-beyan, (1/215-221). Taberi, meşhur Yahudilerle ilgili hadisi de zikretmiştir(a.g.y).
- 2) İmam Maturîdî(Ö, 333), Te’vilâtu ehl-i’s-sünne, (1/371)
- 3) es-Semerkindî(Ö, 373), Bahru’l-Ulûm, (1/21)
- 4) Maverdî(Ö, 450), en-Nüketu Ve’l-Uyûn, (1/63-64). Maverdi de ilgili hadise yer vermiştir.
- 5) er-Rağîb(Ö, 502), Tefsiru’r-rağîb, (1/75) Rağîb da ilgili hadise yer vermiştir.
- 6) er-Razî (Ö, 606), Mefatihü’l-ğayb, (1/255).
- 7) el-Beyzavî (Ö,685), Envaru’t-Tenzil (1/34-35).

Beyzavî de ilgili hadise yer vermiş, fakat “efendimizin orada tebessüm etmesi, Yahudilerin bu hesapla bu ümmetin ömrünü biçmesinin doğru olmadığına delalet eder” demiştir(a.g.y).

---

²³ bk. Yakıt , 172.

²⁴ bk. Yakıt, 149.

²⁵ Geniş bilgi için Yakıt İsmail'in eserine bakılabilir. Ayrıca değişik misaller için Badıllı'nın Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları adlı eserinin cifer ve ebced bölümüne de bakılabilir.

- 8) el-İzz b. Abdusselam(Ö, 660), Tefsiru'l-Kur'an, (1/93-94). Müfessir, ilgili hadise de yer vermiştir(a.g.y.)
- 9) Ebu Hayyan(745), el-Bahru'l-Muhît (1/59). Ebu Hayyan da ilgili hadise yer vermiştir(.a.g.y).
- 10) Ebu Hafs Siracuddin el-Hanbelî(Ö, 775), el-Lübab, 1/259. Bu müfessir de ilgili hadise yer vermiştir(a.g.y).
- 11) İbn Arefe(Ö, 803), Tefsiru İbn Arefe(1/112).Müfessir ilgili hadise işaret etmiştir.
- 12) Nizamuddin en-Nîsabûrî(Ö, 850), Ğaraibu'l-Kur'an(1/132).Müfessir ilgili hadise de yer vermiştir.
- 13) Ebu Zeyd Abdurahamn es-Seâlibî(Ö, 875) el-Cevahiru'l-hisan (1/182).
- 14) Celaleddin es-Suyûtî (Ö, 911), ed-Durru'l-Mensûr(1/57-58); el-İtkan, (3/29). Müfessir ilgili hadise de yer vermiştir.
- 15) Ebu's-Suud el-İmadî(Ö, 982) , İrşadu'l-akli's-selîm(1/21).
- 16) Muhammed Senaullah el-mazharî(---), Tefsiru'l-Mazharî, 1/13). Müfessir ilgili hadise de yer vermiştir.
- 17) eş-Şevkânî, Muhammed b. Ali(Ö, 1250), (Fethu'l-kadir, 1/36-37). Müfessir, ilgili hadise yer vermiştir.
- 18) Abdulazim ez-Zurkanî(Ö,1367),Menahilu'l-İrfan, 1/231) Zurkanî, ilgili hadise de yer vermiştir.
- 19) el-Bakıllanî(Ö. 403) el-intisar lil-Kur'an (2/786).
- 20) Ebu Zekerriyya el-Ferra(ö. 207), (Maani'l-Kur'an, 1/190)
- 21) Mekki b. Ebi Talib el-Endelûsî(Ö.437), el-Hidaye ila bülüĝi'n-nihaye, 1/121)
- 22) İsmail Hakkı Bursevî(Ö, 1127) , Ruhu'l-Beyan(1/361)
- 23) Ebu Amr ed-Danî(Ö; 444), el-Beyan fi addi ayi'l-Kur'an(1/330-334).
“Ebcad hesabı” başlığını kullanmış ve ilgili hadise de yer vermiştir.
- 24) Âlûsî Şihabuddin Mahmud el-Huseynî(Ö, 1270), Rahu'l-Maânî. (2/77)
İlgili hadise de yer vermiştir.
- 25) Muhammed Sıddık Han el-Huseynî(Ö, 1307), Fethu'l-Beyan, 1/69-70). İlgili hadise de yer vermiştir.

Taha suresinin başında yer alan “Tı, h” harflerinin ebced değeriyle hesaplayan ve bunun “Ayın 14. gecesindeki gibi parlak bir nuru barındıran” Hz. Peygambere (s.a.v) işaret ettiğini söyleyen âlimlerden bazılarının isimleri ve eserleri şöyledir:

26) Aliyyu'l-Kari(Ö, 1014 h.), (Mirkatu'l-Mefatih'de 1/296-297); İbn Hanbel, Tirmiz; Ebu Davud, İbn Mace, Darimî gibi hadis kaynaklarında yer alan “Âlimin âbid üzerindeki üstünlüğü, Bedr gecesinde Ayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir” manasındaki hadisi açıklarken –özetle-şu görüşlere yer vermiştir “Bedr gecesini, Ayın 14. Gecesidir. (yani, dolunay gecesidir).Taha suresinin ilk ayeti de ebced hesabıyla buna işaret etmektedir. Çünkü Tı=9, H=5, toplam 14 eder. Bununla asıl kast edilen zât Hz. Muhammed'dir(s.a.v). Çünkü, onun nuru zuhur ettiği zaman diğer peygamberin nuru yıldızlar gibi sönük kaldı. Ay nurunu güneşten aldığı gibi, Hz. Peygamber de(s.a.v) nübüvvet ve risalet nurunu şems-i ezeli'den almış ve her tarafa yaymıştır(Mirkatu'l-Mefatih'de 1/296-297).

27) Sâ'lebî(Ö, 427 h.), (el-Keşfu Ve'l-beyan /Tefsiru'Sâlebi, 6/237)

28) Ebu'l-Ferec İbnu'l-Cevzî(Ö, 597), Zadu'l-Mesir, 3/151).

29) Muhammedu'l-Emin eş-Şenkîti(Ö. 1393), (Adavâu'l-Beyan, 8/245)

30) Bedreddin Ez-Zerkeşî(Ö.794), el-Burhan(2/182)

31) Prof. Bessam Cerrar(doğumu:1948/Filistin),hala hayattadır.

Bu İslam âlimi, çocukluğundan beri, İslam karşıtı olan bütün cereyanlar karşısında durmuş ve onlarla yaptığı münazaralarda daima galip gelmiştir. Birkaç defa Siyonistler tarafından hapse atılmıştır. Kendisi 1998'de Filistin beldelerinden olan “el-Bîre” de Kur'an kursu tarzında tecvid derslerinin verildiği bir hizmet binası açtığı gibi, aynı yerde Kur'an'ın Ebced hesabı ve diğer “sayısal i'caz” (el-İ'cazu'l-Adedi) konusundaki faaliyetlerin, araştırmaların yapıldığı “Merkezu Nûn” adında bir “Kur'an ilimleri tedrisatı” merkezini açmıştır ve hala idareciliğini kendisi yapmaktadır.

32) Bu konuda Abdurrazzak Nevfel(Ö, 1984), Mühendis Abdu'd-dâim el-Kehîl ve Prof. Abdullah Çelhûm ve benzeri daha bir çok muasır alimler, Ebced-Cifir ve sayısal i'caz konusunda makaleler ve kitaplar yazmışlardır(bk. Bessam, a.g.e, a.g.y).

- 33) İbn Kemal Paşa(Ö, 940) Ebiya suresi yorumu(Yukarıda geçmiştir)
- 34) Muhammed Hamdiullah(Ö, 1424) Ebced hesabını kabul edenlerdendir(yukarıda geçmiştir)
- 35) Câfer-i Sadık(Ö, 148), Ebced hesabını kullananların başında gelir(yukarıda geçmiştir)
- 36) Muhyiddin-i Arabî(638) nin ebcedle ilgisi meşhurdur(yukarıda geçmiştir)

EBCEDLE İLGİLİ SIKÇA SORULAN BAZI SORULAR:

Ebced Hesabı ve Hurufilik Meselesi:

Bazı kimseler, Ebced hesabı gibi Esrar-ı hurufia ilgili işârî tefsir yorumları ile, hurufilik safsatasını birbirine karıştırmıştır. Bazıları da, bir tefsir metodunun kabul edilebilmesi için, onun Hz. Peygamber (s.a.v) tarafından kullanılmış olması gereğinin varsayımından hareketle, bu tür işârî tefsir metotlarına, bu çeşit yorumlara katılmama taraftarıdır. Onun için bu konuyu, soru-cevap şeklindeki bir diyalogla açığa kavuşturmakta fayda vardır:

Soru : İbn Hacer gibi bazı alimler ebced hesabının doğru olmadığını söylüyor, bunu nasıl izah edersiniz?

İbn Hacer(Ö. 852), İbn Abbas'ın ebcedle ilgilenen bazı kimseleri azarladığını bildirmiş sonra da meşhur tefsirci İbnü'l-Arabî'nin şu görüşlerine yer vermiştir: “Mukattaat harfleriyle ilgili yapılan yirmi kadar yorumları bilirim ki, bunlardan hiçbiri kesin bir manayı ifade etmemektedir. Bununla beraber, şunu söyleyebilirim ki: Arap müşrikleri tarafından Kur'an'ın 29 suresinin başında yer alan bu harflerin delâlet ettiği hususlar biliniyordu. Çünkü eğer bilinmeseydi, İslam'ın en büyük düşmanı olan bu insanların – en ufak bahanelerle Hz. Peygamberin(s.a.v) aleyhinde dedi-kodu yaptıkları halde-bu (mükerrerlerle birlikte78 adet) harflerin durumuna karşı itiraz etmemeleri düşünülemez.”. Daha sonra İbn Hacer şöyle devam ediyor: “Ben derim ki; hususi manada (ebced hesabına göre) bu harflerin sayımı –ilk defa-Yahudiler tarafından seslendirilmiştir. İbn İshak'ın belirttiği gibi, onlar bu harfleri ebced hesabına göre değerlendirmişler..” (Ve kendisi de ilgili hadise yer vermiştir) (Fethu'l-Bari, 11/351).

Subhi Salih'in bildirdiğine göre, ebced hesabının doğru olmadığını savunanların başında İbn Hacer gelir. O, İbn Abbas'ın ebcedle ilgilenen bir şahsı azarladığına

dair gelen bir rivâyeti gerekçe göstererek karşı çıkmıştır.²⁶ "Âlimler ebced hesabını şiddetle inkâr etmişler" cümlesiyle başlayan Subhi Salih, İbn Abbas'la ilgili hususları el-İtkan'dan nakletmiştir.²⁷

Belirtilen hususların el-İtkanda olduğunu görmekle beraber, Fethu'l-Bari'deki ifadelerin farklı olduğuna şahit olduk. Oradaki ifadeler aynen şöyledir: "Müteşâbihlerin peşine takılanların ilki Yahudiler olmuştur. Nitekim İbn İshak'ın rivâyetine göre, Onlar mukattaat harflerini tevil etmiş ve ebced hesabına göre bu ümmetin ömrünün müddetini çıkarmışlardır. Müslümanlar arasında ise, ilk defa müteşâbihleri incelemeye alan Hâricîlerdir. Bir rivâyete göre, İbn Abbas (kalblerinde kötülük bulunanlar, müteşâbihlerin ardına düşerler) âyetini Hâricîlere hamletmiştir. Darimî ve benzerlerinin rivâyet ettikleri Hz. Ömer'in hikayesi meşhurdur. Müteşâbihlerle uğraşan Dabî' adındaki şahsı azarlamakla kalmamış, başını kanatıncaya kadar dövmüştür."²⁸

Görüldüğü gibi burada azarlama olayı ebcedle ilgili değil, genel olarak müteşâbihlerle alâkalıdır. Azarlayanın ise, Hz. Ömer olduğu bildirilmiştir. Bu rivayetleri bilmelerine rağmen İslâm âlimlerinin tarih boyunca müteşâbihlerle ilgilendikleri bir gerçektir. Zannediyorum burada gözardı edilmemesi gereken önemli bir diğer husus da İbn Hacer'in ebcedle ilgili rivâyet edilen hadisin sıhhatini kabul etmesidir.

Soru : Ebced hesabının, hurufçuluk (hürûfilik) ile bir irtibatı yok mudur?

Cevap: İslâm inancını ortadan kaldırmak için ortaya çıkan, bâtil bâtınîliğin bir kolu olan tarihdeki Hurûfilik ekolünün kurucusu sayılan, Fazlullah adındaki şahsın doğum tarihi, hicrî 740'dır. Halbuki İslâm literatüründe "Esrâru ilmi'l-hurûf" olarak geçen ve harflerin sırlarına dair yapılan ilmî çalışmalar çok önceden vardı. Misâl olarak harflerin esrarı konusunda meşhur olmuş Muhyiddin İbn Arabî'nin doğum-ölüm tarihi hicrî 561-638'dir.²⁹ Hatta ondan daha önce bu konuda oldukça fazla şöhret bulmuş İbn Berrecan'ın ölüm tarihi, hicrî 536'dır.³⁰

Soru: Ebced hesabını kullananlar, hicrî tarih yanında, miladî tarihe göre de tespitler yapmaktadır. Miladî tarihi kullanmak doğru olabilir mi?

Cevap: Kur'an'da bu metodun kullanıldığını kabul edenler için hicrî veya miladî

²⁶ bkz. Mustafa Muslim, el-Mebâhis, 237-238.

²⁷ bkz. a.g.y.; ayrıca bkz. el-İtkan, II/14.

²⁸ İbn Hacer, VIII/211.

²⁹ İbn Arabî'nin, harflerin esrarı ile ilgili görüşleri için bk. İbn Arabî, I/51-

³⁰ . bk. ed-Dâvûdî, Şemsuddin Muhammed b. Ali, Tabakâtu'l-Müfessirin, I/306.

tarihlerin kullanılmasında hiçbir sakınca yoktur.

Evvela, Allah için bu iki tarih arasında bir ayrılık-gayrılık düşünülemez. Çünkü bu tarihlerin her ikisi de O'nun birer elçisine nispetle ortaya çıkmıştır. Tabir yerindeyse Allah, herhangi bir tarihi çeşidini esas alıp ona taraf olmaz, ikisi arasında fark gözetmez.

İkinci olarak, Kur'an'ın maksadı, hicrî veya miladî tarihini ispat edip tespit etmek değildir. Bilakis, onun maksadı, insanlar arasında şöhret bulmuş bir hesap tablosunu/bir tarihi, esas alarak, herhangi bir olayı ona göre tespit etmek ve bunu insanların dikkatine sunarak, kendi semavî kimliğini ortaya koymaktır. Bu hüküm şayet varsa meşhur iki tarihin dışında kalan ve kullanılan diğer tarihler için de geçerlidir. Yeter ki Kur'an'ın amacına hizmet etsin.

Üçüncü olarak, Ebced hesabı, bir ifadede yer alan cümlelerin hesabıdır. Bunun tefsirlerdeki orijinal Arapça ismi "hisabu'l-cümmel"dir. Buna göre, barındırdığı harflerin sayı değerleri bakımından çok farklı rakamlara ulaşan cümlelerin işaret ettiği olayların yakınlık ve uzaklığına göre, farklı tarihlerin kullanılması, bu durumun tabii bir sonucudur.

Mesela; Kur'an'da Hz. Peygambere (s.a.v) hitaben "Eğer seni vefat ettirirsek.." mealindeki "ev neteveffeyenneke" cümlesinin matematik değeri 632'dir. Bu cümlenin tekrar edildiği üç surenin tertip numaraları ise 63'tür. Burada ayetin manasına gaybî işaretler de dahil edilerek, Kur'an'ın semavî kimliğine dikkat çekilmiştir. Bu tarihlerden ilkinin miladî, ikincisini hicrî tarihe göre (Efendimizin ölüm tarihini ve ömrünü) hesaplamak zorunluluğu vardır. Çünkü, bu işaretlerin belirlenmesinde, hesap cetveli ile işarete konu olan olaylar arasındaki tevafukların, uygunlukların büyük rolü vardır. Çünkü tevafukların kendisi de gaybî işaretlerin bir anahtarıdır, bir emaresidir.

Soru: Hz. Peygamber (a.s.m)'in cifir, ebced hesabı ve tevafuk gibi şeylerden hüküm çıkardığı varid olmadığına göre, böyle bir metodu kullanmak caiz midir? Ve bu sünnete aykırı değil midir?

Cevap: Kur'an'ın, had ve hesaba gelmez mânaları, işaretleri, tefsirleri söz konusudur. Halbuki bunların hepsinin, Hz. Peygamber (s.a.v) tarafından ifade edildiğini kimse gösteremez. Şüphesiz bu hakikatler, yine de o kudsî kaynağın malıdır. İlm-i huruf değil; bilâkis, çok zâhir (Bâtinîliğin zıddı) ve bir aritmetik tablo içerisinde yer alan ebced hesabı ve gözle görünen tevafukları Kur'an'daki bazı işaret ve nüktelerinin anlaşılması için bir vesîle yapılması işaretlerinden

istifade edilmesi, elbette Hz. Peygamberin (a.s.m) sünnetine aykırılığı söz konusu olamaz.³¹

Milyonlarca tefsirdeki milyonlarca farklı yorumların varlığı, bu gerçeğin açık bir delilidir.

Âlimlerin bu konuda dedikleri şudur: Eğer bir tevafuk, değişik yönlerden bir hadiseye baksa, ona uygun düşse, makam ve manaya münasip olsa, ayrı ayrı cihette birbirini takviye edecek surette olsa, böyle bir tevafuk kat'iyet ve sarahat derecesinde kanaat verebilir. Böyle durumlarda "Bu tevafukla şu ayet, şu hâdiseye işaret ediyor" denilebilir.³²

Örneğin: hazırlanmış bir sofranın üzerinde, söz gelişi, 10 çatal, 10 kaşık, 10 tabak gördüğümüzde, bu sofraya 10 kişinin oturacağını yüzde yüze yakın, kesin bilgi ifade eden bir tahmin yürütürüz. Çünkü kesin bilgi edinme yollarının başında gelen husus vahiy kaynağının dışında gözle görülen husustur. Gözün gördüğü bir gerçeğin arka planını görme yeteneğine sahip olan mekanizma ise akıldır. Yerine göre, akıl gözünün gördüğü bir hakikat, normal gözün gördüğünden daha sağlam, daha doğru olabilir.

Semavî kimliği belli olan Kur'an sofrasında serilen ve akla hitabeden tevafuklar, söz konusu misalden çok daha açıktır. Ve buraya davet edilen hikmet misafirlerini, birer ilâhî işaret olarak kabul etmek gerekir.

Yine, bir ifadenin içerisinde yer alan kelimelerin diziliş şekilleri ve harfleri, o ifadenin anlamına ne kadar yakın olsa, ne kadar münasebet ipçikleriyle bir örgü kurabilse, o ifadenin ulvileşmesine o ölçüde katkı sağlar. Bu husus, Belagat ilminin önemli bir kaidesidir.³³ İşte, Kur'an'ın kelime ve harflerinde değişik şekilde görünen tevafuklar, doğru olarak gösterilebildiği ölçüde, birer belagat ve birer edebî sanatı ifade ettikleri gibi, aynı zamanda gaybî haberler veren birer işaret lambaları görevini görürler.³⁴

“(Mesela;) Bu âhirki âyet(Fetih suresinin son ayeti), cümleleriyle Sahabeye baktığı gibi, kayıdlarıyla dahi yine Sahabenin ahvaline bakıyor. Ve elfazıyla, Sahabenin evsafını ifade ettikleri gibi, hurufatıyla ve o âyetteki hurufatın tekerrürü adediyle yine Ashab-ı Bedir, Uhud, Huneyn, Suffe, Rıdvan gibi tabakat-ı meşhure-i Sahabede bulunan zâtlara işaret ettikleri gibi, ilm-i cifrin bir nev'i ve bir anahtarı olan tevafuk cihetiyle ve ebced hesabıyla daha çok esrarı ifade ediyor”³⁵

---

³¹ ???????

³² bk. Emirdağ Lahikası, 87.

³³ Nursi, Muhakemat,s.93

³⁴ Krş. Nursi, Zülfikar,(Osmanlıca) s.548-549,

³⁵ Lemalar, 33.

Bazı Tevafuk Tabloları ve Kelimelerin Aritmetik Değerleri

Bilindiği üzere, Kur'an-ı Kerim'in pek çok açıdan mucizevî yönleri olduğu gibi, kelimelerinde, cümlelerinde ve nazmında da birçok harikalar vardır. Mademki Kur'an'ın ayet ve kelimelerinin gösterdiği hakikatlerde mucize izleri vardır, elbette o ayet ve kelimeleri teşkil eden harflerinde de onun mucizevî işaretleri olacaktır.

Allah'ın, sonsuz ilmiyle her şeyi nasıl kuşattığını ve her şeyi nasıl bir bir saydığını gösteren tevafuk tablolarının ve kelimelerin matematik değerlerinin, Kur'an nezdindeki değerini anlamak için Kur'an'ın kendisine bakmak yeterlidir.

“Malûmdur ki tevafuk, ilm-i cifrin anahtarlarından mühim bir anahtardır. Eğer (bir konuda yalnız) bir tevafuk(sözkonusu ise) ise, delalet denilmez; fakat hafî bir îma olur. Eğer iki cihet ile aynı mes'eleye tevafuk gelse, îmadan remiz derecesine çıkar. Eğer iki-üç cihetle aynı mes'eleye gelse işaret olur. Eğer maânî-i elfaz, işaret-ı harfiyeye münasib gelse ve işaretle bahsedilen insanların ahvali o manaya mutabık ve muvafık olsa, o işaret o vakit delalet derecesine çıkar. Eğer altı-yedi vecihle tevafukla beraber, mana-yı kelimat işaret-i harfiyeye muvafık gelse ve mukteza-yı hale de mutabık olsa, o delalet o vakit sarahat derecesine çıkar. İşte bu düstura binaen, Şeyh-i Geylanî o meşhur kasidesinde sarahat derecesinde Hizb-ül Kur'andan bahsettiği gibi, **وَرْدُ الْعِشَاءِ** münacatında dahi mezkûr âyete istinaden Hizb-ül Kur'anın bir hâdimini tasrihen ve arkadaşlarını da işaret derecesinde haber veriyor.”³⁶

Konu İle İlgili Bazı Misaller:

1. “Allahumme Malike’l-mülk” (Ali İmran, 3/26) İfadesi:

- Bu ayette söz konusu olan “Allah” ve “Malik” isimlerinin buraya kadarki tekrar sayısı: 319’dur.³⁷
- Bu ifadenin ebced değeri de 319’dur.
- Bu ifadenin yer aldığı ayet, Kur’an’ın 319. ayetidir. Bu ayet-i celile, tevafuk lisaniyla diyor ki: Mülkün maliki olan Allah, Kur’an’ın

³⁶ Sikke-i Tasdik-i Gaybi, 159-160.

³⁷ Bu ayete kadar Allah ismi, 306, aynı kök harflerinden gelen ilâh kelimesi, 11, Malik kelimesi bir defa geçmiştir. Buna göre burada “Allahumme” kelimesi 319. sıradadır.

da sahibidir. Bütün mülkünü tek tek sayıp bildiği gibi, Kur'an'ın her tarafını da tek tek sayıp biliyor. Bu ise, Kur'an'ın O'ndan geldiğini gösterir.

2. Allah'ın “Şehid” ismi:

a. Her şeyi görüp bilen anlamındaki Allah'ın bu isminin matematik değeri 319'dur.

b. Bu ismin, merfu (ötreli) şekliyle 9. tekrarını yaptığı ve Kur'an'ın genelinde en son geçtiği Buruc Suresinin 9. ayeti, Kur'an'ın sondan 319. ayetidir.

Bu tevafuk şöyle diyor: İyi bilirsiniz ki, Şehid kelimesini böyle harika bir tarzda yerine koyan Allah, her şeye şahittir.

3. “Hum bâliğûh”:

a. “Biz, ulaşacakları bir müddete kadar onlardan azabı kaldırıncaya, hemen sözlerinden dönüverdiler” (Araf, 7/135) mealindeki ayette yer alan ve “onların ulaşacakları” anlamına gelen “hum bâliğûh” cümlesinin ebced değeri, 1089'dur.

b. Bütün Kur'an'da yalnız bir defa kullanılan bu cümlenin geçtiği ayet, Kur'an'ın 1089. ayetidir.

Sanki bu tevafuk diyor ki: İyi bilinsin ki, siz Kur'an'ı okurken, nasıl bu ayete ulaştınız, onlar da aynen söz verdiğimiz sürelerine ulaştılar; sonra cezaya çarpıldılar. Demek, zulüm söz konusu değildir.

4. “Gaybı bilen Allah”:

a. “Onlar bilmiyorlar mı ki, Allah onların gizli tuttuklarını da, fısıltılarını da bilir. Ve şüphesiz Allah, gaybı (gizlilikleri) çok iyi bilendir” mealindeki ayetin son cümlesinin asıl metni “ve ennellahe allamu'l-ğuyûb”dur. Bu cümlenin matematik değeri, 1313'tür.

b. Bu cümlenin bulunduğu ayet (Tevbe, 9/78), Kur'an'ın 1313. ayetidir.

c. Cümlenin ebced değeri ile ayetin genel sırası, 13 sayısını gösterdiği gibi, ayetin suredeki numarası da 78 olup 6x13'tür.

d. Ayet numarasının gösterdiği 78 rakamı, hem “aded”, hem de “Hakim” kelimesinin matematik değeridir. Bu ise, burada hikmetli bir sayısal tablonun gösterildiğine işarettir.

Bu tevafuk, ayette yer alan “ve ennellahe allamu'l-ğuyûb” cümlesinin dediği

gibi, Allah'ın bütün sırları /gizlilikleri bilen, sonsuz bir ilim sahibi olduğunu, Kur'an'ın ise, bu sonsuz ilim sahibinin kitabı olduğunu göstermektedir.

Risaleti Tasdik Eden Bazı Tevafuklar

1. “İnneke le mine'l-mürselîn” :

Bilindiği gibi, Hz. Muhammed (s.a.v.) 611 tarihinde peygamber olarak gönderilmiştir. Bunu ilan eden: "Şüphesiz Sen gönderilmiş peygamberlerdensin" mealindeki ayet, Kur'an'da iki yerde zikredilmiştir³⁸

Ayetin asıl metni:“İnneke le mine'l-mürselîn” cümlesinin harf sayısı (okunmayan vasıl hemzesi hariç) 13'tür. 13 harften meydana gelen bu cümlenin ebced değeri ise, 13'ün 47 katı olan 611'dir. Ayetin matematik değeri, anlamını teyid etmekte ve O'nun –miladî olarak- peygamber olduğu tarihi vermektedir.

Şayet okunmayan vasıl elifi de sayılsa, bu cümlenin ebced değeri, 612 olup 36x17'dir. Bu sayı Hz. Peygamberin(s.a.v) risalet vazifesini açıktan tebliğ etmekle görevlendirildiği tarihi göstermektedir. Manidâr bir tevafuktur ki bütün Kur'an'da, Hz. Peygambere (s.a.v) hitap eden "Şüphesiz Sen gönderilmiş peygamberlerdensin" mealindeki bu ayet, yalnız söz konusu iki yerde geçmiştir. “gönderilmiş peygamberler” tabiri, bu iki ayet arasında, ebced değerlerine uygun olarak 17 defa tekrarlanmıştır.

2. “Abese” Kelimesi:

Abese suresinin ilk iki ayetinin mealleri şöyledir: "A'mânın kendisine gelmesinden ötürü yüzünü ekşitti ve arkasını döndü"
İşte bu üslupta bir harikalık vardır. Çünkü cümlede kullanılan "Abese" fiili malum olmasına rağmen faili zikr edilmemiştir. Bu üslup alışageldiğimiz ifade tarzlarının dışındadır.

Ancak Kur'an-ı Hakim burada mucize bir belgeyi göstermiştir. Şöyle ki; açıktan zikredilmeyen cümlenin faili, bizzat "Abese/Yüzünü ekşitti" fiilinin ebced değerinin içerisinde. Evet bu kelimenin ebced değeri 132 olup "Muhammed" isminin karşılığıdır. Yine kendisinden yüz çevrilmiş kişinin de ismi verilmemiş ancak, onu da, "el-A'ma" kelimesinin ebced değerinde şifrelemiştir. Evet bu kelimenin ebced değeri 143 tür. Söz konusu kimsenin ismi olan "Abdullah" ın ebced değeri de 143 tür.

³⁸ Bakara, 2/252; Yasin, 36/3.

Bu bağlamda görülen bu tevafukları kör tesadüf rüzgârlarına havale etmek doğru değildir.

3. "Eğer seni vefat ettirirsek..":

Kur'an'da Hz. Peygambere (s.a.v) hitaben "Eğer seni vefat ettirirsek.." cümlesi üç defa zikredilmiştir. Bunlardan ilki Yunus suresinin 46. ayetinde geçmiştir.

Ayetin meali "Eğer onları tehdit ettiğimiz (azabın) bir kısmını sana (dünyada iken) gösterirsek (ne a'lâ); yok (onu göstermeden) eğer seni vefat ettirirsek nihayet onların dönüşü de bizedir. (O zaman onlara neler olacağını göreceksin.) Sonra Allah onların yapmakta olduklarına da şahittir."

Ayette azabın bir kısmının Hz. Peygambere (s.a.v) gösterilebileceği hususu vurgulanmıştır.

Mekke'de inen bu surede belirtilen azabın bir kısmı Bedir savaşında gerçekleşmiş ve Hz. Peygambere (s.a.v) gösterilmiştir.

Ayette ifade edilen Hz. Peygamberin(a.s.m)'in vefat haberi de çok harika bir tarzda ihbar-ı gaybi nevinden söz konusu yapılmıştır. Şöyle ki: "Eğer seni vefat ettirirsek" cümlesi, Kur'an'da üç defa geçmektedir. Bu cümle açıkça, Hz. Peygamberin (s.a.v) vefatından söz etmektedir. Geçtiği üç sure ve ayet numaraları da, Hz. Peygamberin (s.a.v) ömrü olan, 63'ü gösteriyor. Ayet ve Sure numaraları şöyledir: Yunus 10 /46, Ra'd 13/40 ve Ğafir/Mümin 40/77. Buna göre, ayet numaralarının toplamı: 163'tür. Sure numaralarının toplamı ise, 63'tür.

"Eğer seni vefat ettirirsek" cümlesinin harf sayısı, 9'dur. 63 sayısı ise, 9'un 7 katıdır. Vefatı haber veren bu cümlenin -harfleriyle beraber- ebced değeri, 632'dir. Bu da Hz. Peygamberin (s.a.v) miladi vefat tarihidir. İşte tevafuk penceresinden gaybî haberlerin aşikâr bir görüntüsü!

Ayrıca çok güzel bir tevafuktur ki, Yunus Suresinin tertip numarası olan 10 sayısı, Medine döneminin 10 yılına; R'ad suresinin tertip numarası olan 13 sayısı, Mekke döneminin 13 yılına; Mümin suresinin tertip numarası olan 40 sayısı ise, Hz. Peygamberin(s.a.v) peygamber olduğundaki yaşına işaret etmektedir. İlgili surelerin –sırasıyla-söz konusu ayetleri ise, 46 sayısı, hadis-i şerifte ifade edilen vahyin 6 aylara bölünen geliş sürecine işaret ettiği gibi, ikinci sıradaki ayet numarası olan 40 sayısı da Hz. Peygamberin(s.a.v) vahiy almaya başladığı zamanki yaşına işaret etmektedir. Son ayet olan 77 sayısı ise, Kur'an'ın ilk suresi Fatıha suresinin gösterdiği 7 sayısına tevafuk etmektedir.

Risale-i Nur'da Tevafuk ve Ebced Hesabı

Bediüzzaman'ın ebced ile birlikte andığı tevafuk kavramına da bir açıklık getirmemiz gerekir. Bu sebeple bundan böyle birbirinden ayrı düşünülmesi mümkün olmayan bu iki konuyu birlikte inceleyeceğiz.

Tevafukun anlamı: iki veya daha çok şeyin birbirine uygun ve muvafık olmasıdır. Bir rast gelme hâlidir. Tesadüf ile tevafuk arasında şöyle bir fark gözetilmektedir: Tesadüf, bilinçsiz bir rastlantı olmasına karşılık, tevafuk bir kast ve bir iradenin neticesi olarak şuurlu bir rastlantıyı gösterir.

Kur'an Nazarında Tevafukun Önemi:

“Tevafukat ise, ittifaka işaretler; ittifak ise, ittihadı emaredir, vahdete alâmettir; vahdet ise, tevhidi gösterir; tevhid ise, Kur'anın dört esasından en büyük esasıdır.³⁹

Kur'an'daki tevafuklar ise, Allah'ın sonsuz ilmini gösteren, bir münasebet zinciri içerisindeki denk düşme, şuurlu bir rastlantı ve iradeye bağlı olduğunu gösteren bir gerçekler silsilesidir. Kur'an'daki tevafukların pek çok çeşitleri vardır. Bazı âlimler on adetten fazla çeşitlerinin olduğunu söylemişlerdir.⁴⁰ Genel olarak tevafukları, lafzî ve mânevî olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Kullanılan kelimelerin, ayetin genel kapsamına uygun bir anlam ifade etmesi; ifadede yer alan harflerin, ayetin asıl maksadına uygun seçilmesi; ayet veya sure numaralarının manaya uygun hakikatlere işaret etmesi; ayet, kelime ve harflerin tekrar sayıları ile, mânâları arasında bir münasebetin bulunması, aynı veya ayrı sahifelerin içerisinde yer alan "Allah" lafza-i celâli gibi, göze ilk çarpan önemli kelimelerin birbirine bakması, yine bir ayet, bir cümle veya bir kelimenin anlamı ile ebced değerinin birbirine uygunluk göstermesi gibi tevafukun birçok çeşitlerini saymak mümkündür. Şüphesiz konumuzu en çok ilgilendiren husus, ebced hesabı ile ayetlerin manası arasında kendini gösteren iç-içelik ve münasebettir. Ayetlerin zâhir mânâsı veya delâletlerine uygunluk göstermesi nisbetinde ebced hesabı ile yapılan istihraç değer kazanacaktır.

Daha önce de ifade edildiği gibi, tevafukların bir şuur, bir irade ve bir ilmi gösterdikleri ölçüde bir değer ifade edecekleri açıktır. Kur'an'da, tesadüflerin imkânsız olduğunu düşünenler için, bütün tevafukların ilmî bir değer ifade etmesi tabiidir. Mutezilelerin, Bâtınîlerin, Cehmiyelerin v.b. yanlış fırkaların dayanakları da çoğu zaman Kur'an olduğuna göre, elbette onda ölçüsüz şekilde bir şeyler aramak ve el yordamı ile hareket etmek yanlıştır. Ancak şunu da unutmamak gerekir ki, bir hakikati yanlış değerlendirenlere küsüp de gerçeği inkâr etmek doğru değildir. Bir kimse, bir hadis-i şerife yanlış bir mânâ

³⁹ Mektubat, 381.

⁴⁰ Zülfikar (Osmanlıca), 548.

verdiğinde, hadisi inkâr mı; yoksa hadisin asıl mânâsını göstererek onun haysiyetini ve şerefini korumak mı daha uygundur? Elbette bu sorunun cevabı müspettir. Aksi takdirde, hadislerde uyulması emredilen ümmetin büyük ekseriyetini teşkil eden ve "Sevad-ı âzam" denilen Ehl-i sünnetin inzivaya çekilip, meydanı bid'at ehline bırakması lâzım gelir. Bu ise İslâmî prensiplere ve realitelere terstir. Bazıları da hak bildikleri bir takım gerçekleri ehliyesiz ve yanlış yolda gidenlerin elinde gördükleri için onu inkâr etmekte bir beis görmezler. Bu davranış, Hz. Ali'nin meşhur tavsiyeleri arasında yer alan "Hak kişilere göre değerlendirilmez. Önce hakkı tanıyın, sonra insanları hak ölçüsüne göre tanımaya çalışın" 41 tavsiyesine aykırıdır.

Bediüzzaman'ın da belirttiği gibi, eğer bir tevafuk, değişik yönlerden bir hadiseye baksa, ona uygun düşse, makam ve mânâyâ münasip olsa, böyle bir tevafuk işaret derecesine çıkar. Böyle durumlarda "bu tevafukla şu âyet, şu hadiseye işaret ediyor" denilebilir.⁴² Yine bir ifadenin içerisinde yer alan, kelimelerin diziliş şekilleri, heyetleri ve harfleri, o ifadenin anlamına ne kadar yakın olsa, ne kadar münasebet ipçikleriyle bir örgü kurabilse, o ifadenin ulvileşmesine o ölçüde katkı sağlar. Bu husus, Belagat ilminin önemli bir kaidesidir.⁴³ Kur'an'ın kelime ve harflerinde değişik şekilde görülen ve doğru olarak gösterilebilen tevafuklar, bir belagat ve bir edebî sanat ifade ettiği gibi, aynı zamanda gaybî haberler veren birer işaret lâmbası görevini de görür. Şu var ki, dikkatsiz kimseler bu mânevî trafik lâmbalarını görmeden geçebilecekleri gibi, mânevî kazalara da sebebiyet verebilirler. Allah'tan bu gibi mânevî ifrat ve tefrit kazalarından bizi korumasını dileriz.⁴⁴

Bediüzzaman'a göre, Kur'an-ı Kerim'in çok cihetlerle mucizevî yönleri olduğu gibi, kelimelerinde, cümlelerinde ve nazmında da birçok hârikalar vardır. Madem ki Kur'an'ın ayet ve kelimelerinin gösterdiği hakikatlerde mucize izleri vardır, elbette o âyet ve kelimeleri teşkil eden harflerinde de onun mucizevî işaretleri olacaktır. Kudret sıfatının kelimeleri olan moleküller ve harfleri olan atomlar, Allah'ın birliğini ve sonsuz kudretinin mucizelerini gösterdiği gibi, elbette kelam sıfatından gelen Kur'an'ın moleküller hükmünde olan kelimeleri ve atomlar hükmünde olan harfleri de çok manidar i'caz işaretlerini göstereceklerdir.⁴⁵ Çünkü Kur'an her şeyi kuşatan bir ilimden geldiği için, muhtemel bütün mânâları kastetmiş olabilir; insanların cüz'î ve dar havsalarından çıkan ifadeleriyle kıyaslanamaz. Müfessirlerin binlerce hakikati ifade eden tefsirleri bunun açık delilidir. Bununla beraber Kur'an'da onların

---

⁴¹ el-Kurtubî, I/340.

⁴² Zülfikar, a.g.y.

⁴³ Muhâkemat, 93.

⁴⁴ Zülfikar (Osmanlıca), 548-549.

⁴⁵ bkz. 29. Mektubun ikinci makamı (basılmamış), varak, 103.

açıklayamadıkları daha pek çok hakikatlar, özellikle harflerinde ve sarîh mânâsından başka işârî mânâsında, pek çok mühim ilimler vardır.⁴⁶

Allah'ın, sonsuz ilmiyle her şeyi nasıl kuşattığını ve her şeyi nasıl bir bir saydığını gösteren tevafuk tablolarını ve kelimelerin aritmetik değerlerinin Kur'an nazarındaki değerini anlamak için Kur'an'ın kendisine bakmak yeterlidir. Şimdi konuyu açacak bir iki misal verelim:

a- Abdullah İbn Mesud şöyle diyor: Bismelenin harfleri, Cehennem zebanîlerinin sayısı kadar olup, 19 tanedir. Bu 19 zebanîden kurtulmak isteyen, 19 harfli besmeleyi okusun. Bunu okuyan kimse için Allah, bu harflerden her birisini, bir zebanîye karşı bir zırh yapar. Cehennem meleklerinin kendileri de bütün işlerini besmele çekerek yaparlar. Bütün güçlerini de besmeleden alırlar.⁴⁷ Görüldüğü gibi İbn Mesud, sayısal bir tevafuk tablosuna göre bir tefsir yapmıştır. Aslında bu çeşit tefsirler, merfu hükmünde kabul edilebilir. Çünkü, gaybî bir mesele olan Zebanîlerin durumunu ve besmele ile ilgilerini başka şekilde kesin olarak bilmek çok güçtür. Hatta imkânsızdır.

b- İbn Atiyye ve Savî gibi müfessirlerin bildirdiğine göre, Kadir sûresinde Ramazan ayı günlerinin sayısı kadar; 30 adet kelime yer almıştır. Bu kelimelerden Kadir gecesine ait bir zamir olan "Hiye" edatının, sûrenin 27. kelimesi olarak zikredilmesi, Kadir gecesinin Ramazanın 27. gecesinde olduğuna bir işaret sayılmıştır.⁴⁸ Bazı âlimlere göre Kadir gecesi anlamındaki "Leyletu'l-Kadr"terkibinin 9 harfî vardır ve bu terkip surede üç defa tekrarlanmıştır. $3 \times 9 = 27$ yapar. Bu tevafuk da Kadir gecesinin, Ramazanın 27. gecesinde olduğunu gösterir.⁴⁹

c- Cemaatle namaz kılan bir kimse rükûdan kalkınca, seslice: "Rabbena ve leke'l-hamd. Hamden kesiren tayyiben mübareken fih" duasını okumuş ve Hz. Peygamber (s.a.v) namazdan sonra "O duayı kim okudu, otuz küsur meleğin onu ilk yazmak için birbiriyle yarıştıklarını gördüm." buyurmuştur.⁵⁰ Âlimler, sözkonusu duanın harflerinin de otuz küsur olduğunu göz önünde bulundurarak, duanın harfleri ile meleklerin sayısı arasında sayısal bir orantının varlığından söz etmişlerdir. İbn Atiyye, bu çeşit tevafukların lafzın zahirinden doğrudan anlaşılabilir mânâlar gibi kuvvetli olmamakla beraber, işârî tefsir açısından çok güzel tesbitler olduğunu söylemiştir.⁵¹

---

⁴⁶ Zülfikar (Osmanlıca), 533.

⁴⁷ bkz. el-Kurtubî, I/92.

⁴⁸ bkz. a.g.e., a.g.y.; es-Sâvî, IV/339.

⁴⁹ bkz. es-Sâvî, a.g.y.

⁵⁰ bkz. el-Kurtubî, I/92.

⁵¹ bkz. a.g.e., a.g.y.

d- Bakara suresinin ayet sayısı 286'dır. Bu sûresinin ortası, tabii ki 143. ayettir. Bütün Kur'an'da bir tek defa geçen "Vasaten" kelimesi de "orta" anlamındadır, ifrat ve tefritten uzak orta yol demektir. Nitekim eş-Şarku'l-Evsat" terimi "orta doğu"yu ifade etmektedir. "Vasat" kelimesi, Bakara suresinin tam ortası olan 143. ayette geçmiştir. Ayrıca Hicâzî'nin belirttiğine göre, bu sure iki ana bölümden meydana gelmiştir. Birinci bölümde bütün insanlara hitap sözkonusudur ki, bu bölüm sûrenin 142. ayetine kadardır. İkinci bölüm ise, 143. ayetten başlamakta ve Müslümanlara hitap etmektedir.⁵² Gerek ayet sayısı itibariyle ve gerekse, temel hedefleri itibariyle olsun, surenin yarısında kullanılan "Vasat" kelimesinin durumu, güzel bir tevafuk olarak kendini göstermektedir. Vasat ümmet, mânevî yönden aşırılıklardan uzak olup, teslis ve ta'til gibi sapık inançların ortası olan tevhid akidesine sahip olduğu gibi, maddeten de Orta Doğuda zuhur etmiş, oraya hâkim olmuş, doğu batı arasındaki coğrafyada yerini almış ve Kur'an'ın bir suresinin de tam orta yerine yerleştirilmiştir. Şüphesiz bu durum, Allah'ın sonsuz ilminin izlerini göstermektedir.

TEVAFUK PENCERESİNDEN İ'CAZ PARILTISI

Bediüzzaman'a göre tevafuk; Cifir ilminin anahtarlarından mühim bir anahtardır. Buna göre eğer herhangi bir yerde sadece bir tane tevafuk sözkonusu ise, ona delâlet denilmez. Fakat gizli bir imâ olarak değerlendirilir. Bir konuda iki adet tevafuk sözkonusu olduğu zaman, imâdan remiz derecesine çıkar. Aynı konuda iki üç yönden bir tevafuk varsa, bu bir işaret sayılır. Eğer bir ifadenin zâhir anlamı ile, orada yer alan kelime ve harflerin gösterdiği işârî anlam arasında tam bir uygunluk sözkonusu ise ve işârî mânâyâ konu olanların durumu da o mânâyâ muvafık olursa, o işaret bu takdirde delâlet derecesine çıkar. Eğer bir konuda altı yedi yönden bir tevafuk olup, kelimelerin mânâları da harflerin işaretlerine uygun düşer ve mukteza-yı hâle mutabık olursa o delâlet, bu durumda sarahat derecesine çıkar.⁵³ Özellikle maddeci bir ruh taşıyan bu zamanda, tevafuk penceresinden görülecek bir hakikat parıltısı, göz ile görünecek gayet cüz'î bir eser-i inayet, manevî büyük kerametlerden daha tesirlidir.⁵⁴

Bediüzzaman'a göre Nur risalelerinde görülen tevafuklar, diğer eserlerde bulunanlardan çok farklıdır. Ve tesadüfe verilemez. Meselâ: Hz. Peygamber (s.a.v)'in üç yüzden fazla mucizelerinden bahseden 19. mektûbun üçüncü işareti ile onsekizinci işaretleri arasında yer alan altmış sayfanın elli sekizinde tevafuktan hiç haberi olmayan bir müstensihin nüshasında yer alan iki yüzden

⁵² bkz. el-Hicâzî, et-Tefsîru'l-Vâdih, I/13.

⁵³ Sikke-i Tasdik, 160.

⁵⁴ Barla, 311.

fazla "Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü vesselâm" ifadeleri birbirine bakıyor. Kim insaf ile bunlara dikkat etse, bunun bir tesadüf olmadığına kanaat getirecektir.

Kur'an'ın zirvedeki belâğatına hiç bir eserin ulaşması mümkün olmadığı gibi, Hz. Peygamberin (s.a.v) mucizelerinin bir aynası olan 19. mektup, Kur'an'ın mucizelerinin bir tercümanı olan 25. söz ve Kur'an'ın bir nevi tefsiri olan Risale-i Nur'un diğer parçalarında yer alan tevafuklarına ulaşmak mümkün değildir. Demek ki bu harika tevafuklar, Hz. Peygamber (s.a.v) ve Kur'an mucizelerinin bir çeşit kerametidir.⁵⁵

Bediüzzaman'ın ifadesiyle "Kur'an çok yerlerde tâmin için hazf yapıyor. Çok yerlerde nazm-ı kelâmı mutlak bırakıyor ki, ehl-i belâğat ve ulûm-u Arabiyece güzel görünen vecihler, ihtimaller çoğalsın ki her asırda her tabaka, fehimlerine göre hissesini alsın."⁵⁶ Kur'an'ın değişik ihtimalleri ihtiva eden ifadelerinin mantûk, mefhûm, delâlet, imâ, işâret gibi yollarla anlaşılabilceği gibi, ebced hesabı yolu ile de anlaşılmasında bir mahzurun olmaması gerekir.

Bediüzzaman Ebced Hesabının Yorumu:

Dördüncü Nokta: İşte bu risalede mezkûr otuzüç âyet-i meşhurenin bil'ittifak tekellüfsüz, manaca ve cifirce Resail-in Nur'un başına parmak basmaları ve başta Âyet-in Nur on parmakla ona işâret etmesi; eskiden beri ulema ortasında ve edibler mabeyninde meşhur bir düstur ve hakikatlı bir medar-ı istihracat ve hattâ hususî tarihlerde ve mezar taşlarında ediblerin istimal ettikleri maruf bir kanun-u ilmî iledir. Eğer o kanuna tasannu' karışmazsa, işâret-i gaybiye olabilir. Eğer sun'î ve kasdî yapılırsa, yalnız bir letafet, bir zarafet, bir cezalet olur.

Evet edibler hususî ve şahsî tarihlerde onun taklidini yapmakla kelâmalarını güzelleştirdikleri, hem cifir ilminin en esaslı bir kaidesi ve mühim bir anahtarı olan makam-ı ebcedî ile işâret ise; her cihetle ayn-ı şuur ve nefis-i ilim ve mahz-ı irade ve tesadüfî halleri olmayan ve lüzumsuz maddeleri bulunmayan Kur'anın bu kadar âyât-ı meşhuresi icma' ile ve ittifakla Risale-in Nur'a işâret ve tevafukları sarahat derecesinde onun makbuliyetine bir şehadettir ve hak olduğuna bir imzadır ve şakirdlerine bir beşarettir.⁵⁷

---

⁵⁵ a.g.e., 346; Bediüzzaman Kur'an'da geçen Allah'ın isimlerinin tekrar sayıları ile ilgili tevafuklara da dikkat çekmiştir. (Mektûbat, 380-382), Ancak, Ahmed Şükri' tarafından Kur'an'daki tekrar sayısı ile ilgili verilen rakamların sıhhatinin tartışılır olduğu ifade edilmiştir, bkz. Ahmed Şükri, 11. Bediüzzaman'ın "...tahkîkî bir tarzda bütün Kur'an'ı, bütün hurufâtıyla ve kelâm ve kelimâtıyla hesap etmeye ve letâif-i i'câziyeyi onunla tam takviye etmeye vakit bulamadım. Zâlimler bana vakit bırakmadılar." (Emirdağ-ı, 182) şeklindeki ifadesi bu hususa ışık tutmaktadır.

⁵⁶ İşaratü'l- i'caz, 47.

⁵⁷ Şualar, 712.

“Beşinci Nokta: Bu hesap-ı ebcedî, makbul ve umumî bir düstur-u ilmî ve bir kanun-u edebî olduğuna deliller pek çoktur. Burada yalnız dört-beş tanesini nümune için beyan edeceğiz:

Birincisi : Bir zaman Benî-İsrail âlimlerinden bir kısmı huzur-u Peygamberî'de surelerin başlarındaki كهيعص *الم gibi mukattaat-ı hurufiyeyi işittikleri vakit, hesap-ı cifrî ile dediler: "Ya Muhammed! Senin ümmetinin müddeti azdır." Onlara mukabil dedi: "Az değil." Sair surelerin başlarındaki mukattaatı okudu ve ferman etti: "Daha var." Onlar sustular.

İkincisi : Hazret-i Ali Radıyallahü Anh'ın en meşhur Kaside-i Celcelutiyesi, baştan nihayete kadar bir nevi hesap-ı ebcedî ve cifir ile te'lif edilmiş ve öyle de matbaalarda basılmış.

Üçüncüsü : Cafer-i Sadık Radıyallahü Anh ve Muhyiddin-i Arabî (R.A.) gibi esrar-ı gaybiye ile uğraşan zâtlar ve esrar-ı huruf ilmine çalışanlar, bu hesap-ı ebcedîyi gaybî bir düstur ve bir anahtar kabul etmişler.

Dördüncüsü : Yüksek edibler bu hesabı, edebî bir kanun-u letafet kabul edip, eski zamandan beri onu istimal etmişler. Hattâ letafetin hatırı için, iradî ve sun'î ve taklidî olmamak lâzım gelirken, sun'î ve kasdî bir surette o gaybî anahtarların taklidini yapıyorlar.

Beşincisi : Ulûm-u riyaziye ülemasının münasebet-i adediye içinde en latif düsturları ve avamca hârîka görünen kanunları, bu hesap-ı tevafukînin cinsindendirler. Hattâ fitrat-ı eşyada Fâtır-ı Hakîm bu tevafuk-u hesabîyi bir düstur-u nizam ve bir kanun-u vahdet ve insicam ve bir medar-ı tenasüb ve ittifak ve bir namus-u hüsün ve ittisak yapmış. Meselâ; nasılkı iki elin ve iki ayağın parmakları, a'sabları, kemikleri, hattâ hüceyratları, mesamatları hesabca birbirine tevafuk ederler. Öyle de; bu ağaç, bu baharda ve geçen bahardaki çiçek, yaprak, meyvece tevafuk ettiği gibi, bu baharda dahi az bir farkla geçen bahara tevafuk ve istikbal baharları dahi mazi baharlarına ihtiyar ve irade-i İlahiyeyi gösteren sırlı ve az farkla muvafakatları, Sâni'-i Hakîm-i Zülcemal'in vahdetini gösteren kuvvetli bir şahid-i vahdaniyettir.

İşte madem bu tevafuk-u cifrî ve ebcedî, bir kanun-u ilmî ve bir düstur-u riyazî ve bir namus-u fitrî ve bir usûl-ü edebî ve bir anahtar-ı gaybî oluyor. Elbette menba-ı ulûm ve maden-i esrar ve fitratın tercüman-ı âyât-ı tekviniyesi ve

edebiyatın mu'cize-i kübrası ve lisan-ül gayb olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan, o kanun-u tevafukîyi işaretinde istihdam, istimal etmesi i'cazının muktezasıdır.⁵⁸

Sonuç : Eskiden beri harflerin rakam yerine de yazıldığı bilinmektedir. “Ebcad hesabı” denilen ve Arap alfabesinin ebcad tertibine dayanan rakamlar ve hesap sistemi ise asr-ı saadetten beri müslüman milletler arasında bilinmekte ve kullanılmaktadır.

Merhume tefsir profesörü Binti eş-Şati’nin dediği gibi, “Kur’an’ın i’caz vecihleri nihayetsizdir. Onun i’cazı sınırlı olmaktan çok daha büyüktür”⁵⁹

Bu konuda Abdulazim ez-Zurkanî’in mütalaalarını özetlemekte fayda vardır:

Ona göre, 29 surenin başında bulunan münferit harflerin ders verdiği üç hakikat vardır:

Birincisi: Bu harfler Allah’ın isimlerine işaret etmektedir; İbn Abbas’tan nakledildiğine göre o –özetle-şunları söylemiştir: “Elif-Lam-Mim” harflerinden Elif, başında hemze bulunan Allah ve benzeri isimlere; Lam, başında lam harfi bulunan Latîf ve benzeri isimlere; Mim, başında mim bulunan Muhsî, Muktedir ve benzeri isimlere delalet etmektedir. Keza, Elif, Allah’a, Lâm, Cebrail’e, Mim, Muhammed’e(s.a.v) delâlet etmektedir. Yani: “Bu Kur’an Allah tarafından Hz. Cebrail vasıtasıyla Hz. Muhammed’e(s.a.v) vahiy edilen bir kitaptır”(Zurkanî, Menahilu’l-İrfan, 232).

İkincisi: Bu münferit harflerden, Arap alfabesinde 28 tane olan toplam hecâ harflerinin yarısı olan 14 harf kullanılmıştır. “lâ” ile birlikte 29 harfin bu sayısına uygun olarak 29 surenin başında kullanılmıştır.(Eskiden beri âlimlerin dayandığı bu bilginin yerine, daha doğru olduğuna inandığımız şu hesabı yapmak tartışmasız bir hakikattir. Şöyle ki, Arap alfabesindeki 28 harften 14 tanesi 29 surenin başında kullanılmıştır. Çünkü 1’den 28’e kadarki sayıların toplamı: 406 olup, 14x29’dur. Demek ki, hem kullanılan münferit harflerin sayısı, hem de başına getirilen surelerin sayısının tercih edilmesinin hikmeti, 28 sayısıdır).

Keza, kullanılan münferit harfler, toplam heca harflerinin yarısı olduğu gibi, kendi aralarında da “mehmuse-mechûre, münfetiha-münkabida” gibi sıfatlarına

⁵⁸ Sikke-i Tasdik-i Gaybi, 95 – 96.

⁵⁹ Bessam, Cerrar, el-Muktetaf, 11.

uygun olarak oluşturdukları kısımların her birinin yarısı alınmıştır(Bu konunun detaylarını Menahilu'l-İrfan'da(a.g.y) olduğu gibi, Zemahşeri, Bedavî, İşaratu'l-İ'caz gibi daha bir çok tefsirde bulunabilir).

Bu tarz bir taksimat, -İslam âlimleri tarafından- insanların gücünün haricinde olduğu kabul edilmiştir(Menahil, a.g.y).

Üçüncüsü: Kâinat kitabındaki bu matematiksel tabloları ile Kur'an'daki tabloların birbirine tevafuk etmesi, her iki kitabın da Allah'a ait olduğunun göstergesidir.

Eğer semavî diye iddia edilen bir kitap kâinatın nizam ve intizamına muhalif, onun mevcut fiilî hareketlerine aykırı ve yürürlükte olan kevnî kanunlarına zıt bir profil gösteriyorsa, bu kitabın uydurma, yapmacık ve bir iftira olduğunu gösterir. "Eğer Kur'an Allah'tan başkasına ait olsaydı, mutlaka onda birçok çelişki ve ihtilaf bulacaklardı" mealindeki ayette Allah'a ait bir kitap ile düzmece bir kitap arasındaki miyar, kâinat kitabının "mücessem belagat üslubu" ile semavî olduğu iddia edilen söz konusu kitabın "belagat üslubu" arasındaki tevafuk ve tetabuk olduğuna işaret edilmiştir.

şahadet âleminde temaşa edilen nizam-ı mebâni ile Kur'an'da müşahede edilen nazm-ı maanî arasında matematiksel bir tevafuk tablosu:

- 1) Kur'an'ın kullandığı hecâ harflerinin sayısı: 28'dir.
- 2) Bu 28 harften 14 tanesi (yarısı) 29 surenin başında bulunmaktadır.
- 3) Buradaki 14 sayısı ile 29 sayısının kaynağı da 28 harftir. Çünkü, 1'den 28'e kadarki sayıların toplamı: $408=14 \times 29$ 'dur(Niyazi Beki).

Bu sayıların kâinat kitabının bazı mücessem surelerindeki tevafuk tablosu ise şöyledir:

- 1) İki elin mafsalsal sayısı 28'dir. Her bir elde kullanılan mafsalsal sayısı ise (yarı yarıya) 14'tür.
- 2) İnsanların omurgasındaki disk sayısı: 28'dir. Belin aşağı kısmında 14, yukarı kısmında da 14 disk kullanılmıştır.
- 3) Sığır, deve ve merkep ve hilkaati tam olan benzeri hayvanların omurgasında da kullanılan disklerin sayısı: 28'dir. Belin gerisinde 14, beden gerisinde de 14 disk yerleştirilmiştir.

4) Uçarken dayanak olarak kullanan kuşların her iki kanadında da 14'der olmak üzere toplam tüylerinin sayısı: 28'dir.

5) Yırtıcı ve sığır gibi uzun kuyruklu hayvanların sırtında bulunan disklerin sayısı da:28'dir.

6) Balık, yılan ve bazı haşerat gibi uzun boylu hayvanların omurgalarındaki disk sayısı da: 28'dir.

7) Lisanların en mükemmeli olan Arapçada kullanılan harflerin sayısı:28'dir.

Bunlardan Tarif Lamının idğam olduğu harflerin sayısı: 14'ür:

(ت ت ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن)

Tarif Lamının idğam olunmadığı harflerin sayısı da: 14'tür

(أ ب ج ح خ ع غ ف ق ك م ه و ي.)

8) Bu 28 harflerden noktalı olanların sayısı 14'tür:

(ب ت ث ج ح خ ذ ز ش ض ظ غ ف ق ن);

Bunlardan noktasız olanların sayısı da 14'tür: (ا ح د ر س ص ط ع ك و ه ل م لا.).

9) Ayın menzillerinin sayısı: 28'dir. Bunlardan kuzey burçlar mıntıkasında bulunanların sayısı: 14'tür; Güney mıntıkada da 14'tür.

10) Kur'an'da da surelerin başlarında bulunup zikredilen harflerin sayısı:14'tür; Surelerin başlarında zikredilmeyenlerin sayısı da:14'tür.

İşte bu tevafuklar diliyle yüce Allah adeta şöyle buyuruyor: “Ey Kullarım! Yarattığım kâinat kitabındaki (iki elin mafsalları, insanların omurgası, bazı hayvanların omurgası, ayın menzilleri gibi) önemli bazı organları 28 sayıda yarattım, sonrada yarı yarıya bölerek her bir tarafında 14'er sayılı unsurlar ortaya koydum. Bunun gibi Hz. Muhammed'e(s.a.v) indirdiğim Kur'an'ı da aynı sisteme tabi kılmış ve iki kitap arasında harika bir tevafuk yerleştirdim. Bu harika tevafuk size göstermiyor mu ki, kâinat kitabını yaratan, Kur'an'ı da vahiy olarak indiren Aynı Allah'tır. Böyle bir mucizeyi insanlara isnat etmek akıldan, izandan ve insaftan uzak bir tasavvur olduğunu hala idrak edemiyor musunuz?(krş. Menahilu'l-İrfan, 232-236).

SONUÇ:

Görüldüğü üzere, yapılan bu araştırmada Ebced hesabının kadimden beri ilmî bir usul olduğu, Ehl-i Sünnet alimlerinin birçoğu tarafından kabul gördüğü, kitaplarında yer verildiği ve bunun sahabe döneminden beri İslam ümmeti içerisinde revaç bulduğu, iştilal ettikleri ihtisas sahalarının uygun gördüğü kadar

derecelerine göre az-çok hemen hemen bütün ihtisa dallarında kullanıldığı tesbit edilmiştir. Şüphesiz işarî yolla yapılan tefsirin bir parçası olan cifir ve ebced hesabını en çok kullananlar, bu çeşit işaretleri en çok kullanan ehl-i tasavvuf, ehl-i velayettir. Uygulamalarda da bunun böyle olduğunu görmekteyiz.

Bununla beraber, yukarıda listesini verdiğimiz âlimlerin önemli bir kısmı hem fakih, hem müfessir, hem muhaddis, hem kelamcı, hem mütesavvıf olup çok yönlü ilim adamlarıdır.